

Correctievoorschrift HAVO

2019

tijdvak 2

kunst

beeldende vormgeving - dans - drama - muziek - algemeen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1 Theater in de negentiende eeuw

1 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De middenklasse groeide (door de stijgende welvaart, dankzij de industriële revolutie) en had voldoende vrije tijd en geld om vermaak te zoeken in de theaters.

2 maximumscore 1

(afbeelding 2) de arbeidersklasse

(afbeelding 3) de rijke middenklasse / bourgeoisie

Opmerkingen

Alleen als beide antwoorden juist zijn, 1 scorepunt toekennen.

Een antwoord zoals 'de rijken' is niet voldoende.

3 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De gezichten op afbeelding 2 zijn grof / doorleefd, terwijl de gezichten op afbeelding 3 fijn / niet doorleefd zijn.
- De gezichten op afbeelding 2 kennen een expressieve mimiek, terwijl de gezichten op afbeelding 3 beheersing laten zien.
- De houdingen van de mensen op afbeelding 2 lijken ongeremd, terwijl de houding van de flauwgevallen vrouw op afbeelding 3 elegant / beheerst is.
- Op afbeelding 2 zitten er (te) veel mensen in de loge en/of lijken mensen zich te verdringen, terwijl er op afbeelding 3 (relatief) weinig mensen in de loge zitten.
- De mensen op afbeelding 2 gedragen zich niet volgens de gangbare etiquette (vrouw peutert ongegeneerd in haar neus / op de achtergrond wordt gevochten), terwijl de mensen op afbeelding 3 de etiquette naleven (de flauwgevallen vrouw wordt geholpen / ondersteund).

per juist antwoord

1

Opmerking

Alleen als er in het antwoord een verschil juist wordt beschreven,

1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
4	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • (signalement) Baptiste tekent met zijn vinger een denkbeeldige snor op zijn eigen gezicht (waarmee hij laat zien dat de dader een snor heeft) 1 • afloop en spel: 1 <ul style="list-style-type: none"> (afloop) Volgens Baptiste moet de vrouw (mogelijk) naar de gevangenis en/of wordt zij opgehangen/onthoofd. (spel) Baptiste (doet alsof hij de vrouw is en) kruist zijn (geboeide) armen voor zijn borst / hij draait de sleutel om / maakt een gebaar van keel doorsnijden. <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen als afloop en spel beide juist zijn geantwoord, 1 scorepunt toekennen.</i></p>	
5	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Baptiste vergroot uit / overdrijft karakteristieke uiterlijkheden (typetjes) / gedragingen / handelingen van een persoon (en maakt ze belachelijk). (Dit maakt de scène humoristisch.)</p>	
6	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (filmfragment 2) Pierrot verlangt naar de liefde van Diana/het standbeeld, maar Diana reageert niet op zijn avances en/of Diana gaat er met Arlecchino vandoor. (Deze onmogelijke / onbereikbare liefde is typerend voor de negentiende-eeuwse romantiek.) 1 <p><i>Opmerking</i> <i>Een antwoord zoals 'Pierrot verlangt naar een liefde' is niet voldoende.</i></p>	
7	<ul style="list-style-type: none"> • tekst 2 (een van de volgende): 1 <ul style="list-style-type: none"> – De belangstelling voor / heropleving van de Pierrot-figuur (vanuit de commedia dell'arte) kan worden gezien als een teruggrijpen naar het verleden / naar de vijftiende eeuw. – Het karakter van de Pierrot-figuur sluit aan op de belangstelling voor grote emoties (melancholie) in de negentiende eeuw. <p>maximumscore 3</p> <p>drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De acteurs vergroten in hun spel emoties uit. – De acteurs maken overdreven grote gebaren. – De acteurs spelen over het publiek heen. – De acteurs spelen in diagonale richtingen. – De acteurs spelen trager / langzamer dan realistisch is. 	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Lemaitre zet Macaire neer als een slimme / humoristische / sympathieke/charmante schavuit (rebel) (in plaats van een boosaardige / gewetenloze schurk) die anderen met zijn grappen steeds te snel af is (waardoor de schurk Macaire de held van het publiek wordt).

9 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Hij doorbreekt de vierde wand door tegen het publiek te praten.
- Hij maakt grappen tijdens een serieus stuk.
- Hij verschijnt in het publiek.
- Hij schakelt tussen de persoon die hij is (de acteur Lemaître) en het personage dat hij speelt (Robert Macaire) (de scheiding tussen acteur en rol valt weg).
- Hij schakelt voortdurend tussen de werkelijkheid en de spelwerkelijkheid. (In de spelwerkelijkheid schiet hij de agent dood, in werkelijkheid niet.)
- Hij lijkt de tekst te improviseren.

per juist antwoord

1

10 maximumscore 3

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Jack Sparrow is een klungelige/onhandige / humoristische / sympathieke/charmante piraat (die normaal gesproken buiten de maatschappij geplaatst is) die zwakheden / menselijke gebreken laat zien (waardoor de schurk Sparrow de held van het publiek wordt) 1
- voorbeelden (twee van de volgende): 2
 - Hij laat zijn eigen boot zinken.
 - Hij beweegt met (vreemde) trekjes en/of hij maakt delicate gebaren (alsof hij kwetsbaar is).
 - Hij voert een (ontspannen) gesprek met twee mariniers (die hij normaal gesproken ontvlucht).
 - Hij redt een dame van de verdrinkingsdood (terwijl de mariniers toekijken).

Opmerking

Wanneer er een voorbeeld juist beschreven is, 1 scorepunt toekennen.

Blok 2 De stad van de toekomst

11 maximumscore 2

twee van de volgende:

- de geometrische basisvorm (gebouw als ‘doos’)
- gebruik van betonskeletbouw (moderne techniek)
- weinig / sobere decoratie
- veel ramen
- het zichtbare skelet in het exterieur en/of de zichtbare indeling / functie van het gebouw

per juist antwoord

1

12 maximumscore 3

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

De architectuur van New York was inspirerend voor Europese avant-garde-kunstenaars, omdat:

- de wolkenkrabbers geassocieerd werden met vooruitgang / technologische vernieuwing en/of de nieuwe, dynamische stad. Dit paste bij de zoektocht van avant-gardekunstenaars naar vernieuwing en/of een moderne maatschappij 1
- vormgeving (twee van de volgende): 2
 - Vorm: de (hoofdzakelijk) geometrische / hoekige vormen zijn geïnspireerd op de geometrische vormen van de wolkenkrabbers/hoogbouw.
 - Licht: de (afwisseling in) lichte en donkere vlakken zijn geïnspireerd op de licht-donkercontrasten die hoge gebouwen opleveren.
 - Kleur: de grijze / zwarte kleurvlakken lijken geïnspireerd te zijn op de veelal grijze wolkenkrabbers/hoogbouw.
 - Compositie: de verticale lijnen (ten opzichte van de horizontale lijnen) lijken geïnspireerd te zijn op hoogbouw (die uitsteekt boven de lagere delen van de stad).

Opmerking

Wanneer er een aspect met uitleg juist beschreven is, 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (kadrering) uitsneden waarin nooit de gebouwen in hun geheel te zien zijn en/of er bijna geen lucht te zien is en/of er zijn veel gebouwen te zien
- (camerastandpunt) hoog standpunt, waardoor het straatniveau als een enorme diepte wordt ervaren
- (montage) De (verschillende) beelden zijn achter elkaar geplaatst, waardoor verschillende kanten van Metropolis worden belicht.

per juist antwoord

1

14 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De illustraties lijken op technische ontwerpen met directe aanwijzingen en/of laten nauwkeurig zien (met begeleidende tekst) welke technieken en/of stoffen er zijn gebruikt in de film (zodat dergelijke technische vondsten navolging konden krijgen).

15 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben (een van de volgende):

- Door technologie wordt een robot (zonder gevoel / manipuleerbaar) gemaakt ten koste van een echt mens (techniek wordt oncontroleerbaar).
- Door kennis van technologie krijgt een gevaarlijke, wraakzuchtige wetenschapper (als Rotwang) veel macht in handen.

16 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

De (voorgeprogrammeerde) robot-Maria roept de arbeiders op om in opstand te komen tegen de machthebbers:

- Deze gezamenlijke oproep tot omverwerping van de macht van de heersende klasse door de werkende klasse, kan als een propaganda-oproep gezien worden voor de communistische revolutie 1
- Met deze oproep / ophitsing kan de robot / slechte Maria gezien worden als de verpersoonlijking van het communisme (en daarmee als het kwaad voor de westerse wereld), waardoor de scène opgevat kan worden als anticommunistische propaganda 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 3

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (drie van de volgende):

- Tussen de werktorens is veel openbare ruimte. Dit zou mogelijkheden bieden tot ontspanning, sport en spel (met voldoende daglicht).
- Er zijn brede, rechte wegen voor autoverkeer en rails voor efficiënt openbaar vervoer. Dit zou bijdragen aan een goede verplaatsbaarheid/bewegingsvrijheid voor iedereen.
- Er is veel groen. Dit zou bijdragen aan een gezondere leefomgeving.
- De geometrische ordening van de stad zou bijdragen aan een evenwichtigere samenleving (volgens de opvatting dat mensen van nature behoefte hebben aan orde en evenwicht).
- De scheiding van wonen en werk zou bijdragen aan een gezonde luchtkwaliteit / (meer) rust.

per juist antwoord

1

18 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De pilaren / schoorsteen zijn/is rond en/of taps toelopend (alsof ze gebeeldhouwd zijn).
- Het gebouw op het dak heeft een wand die gedecoreerd is met een patroon (vierhoeken).
- De brandtrap heeft een speelse vorm waarbij ronde en rechte lijnen elkaar afwisselen.
- De (herhaling van) verticale en/of horizontale belijningen lijken speels.
- De ingang bestaat uit een zware overkapping die rust op een smalle pilaar waardoor het geheel lijkt te zweven (minder zwaar lijkt).

per juist antwoord

1

19 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben (een van de volgende):

- Een in verval geraakt gebouw als onderwerp doet denken aan romantische voorliefde voor verheerlijking van het verleden/de ruïne/verval en vergankelijkheid.
- Het moderne gebouw (rationeel, door de mens gemaakt) lijkt volledig op te gaan in de natuur/overwoekerd te worden door de natuur. Dit doet denken aan de romantische verheerlijking van natuur, het natuurlijke (boven het rationele, door de mens gemaakte).
- Het gebouw oogt mysterieus/raadselachtig (doordat het grotendeels verstopt is achter natuur en/of doordat er geen grond en lucht te zien zijn), wat past bij een romantische voorliefde voor het mysterieuze / sprookjesachtige / onverklaarbare / onwerkelijke.

Blok 3 Nieuwe danstechnieken in de twintigste eeuw

20 maximumscore 1

Danspioniers wilden breken met de heersende, academische regels / tradities (van het negentiende-eeuwse ballet) en terug naar het zuivere / pure / primitieve (los van regels en tradities).

21 maximumscore 4

dansbewegingen (vier van de volgende):

- knielen / vallen op de grond (ten opzichte van omhooggerichte bewegingen)
- scherpe/hoekige bewegingen met de armen (ten opzichte van vloeiende, lange lijnen van armen)
- scherpe/hoekige bewegingen met de benen (ten opzichte van vloeiende, lange lijnen van benen)
- plat op de voeten ronddraaien (naar de grondgericht ten opzichte van omhooggerichte bewegingen op spitzen)
- het flexen (buigend optrekken) van handen en voeten (ten opzichte van vloeiende, lange lijnen van handen / armen en benen)
- parallelle beenposities (ten opzichte van uitgedraaide beenposities)

per juist antwoord

1

22 maximumscore 2

- (innerlijk conflict) locaste voelt afschuw voor Oedipus / zichzelf (ze wil zelfmoord plegen), maar tegelijkertijd voelt ze ook (een onmogelijke) liefde voor Oedipus (ze wil bij hem blijven) en/of locaste houdt van Oedipus als man, maar tegelijkertijd houdt ze ook van hem als zoon
- locaste beweegt naar en/of wordt aangetrokken door het huwelijksbed (liefde) en beweegt weg van / wordt afgestoten door het huwelijksbed (afschuw)

1

1

Opmerking

Alleen als beide kanten van het conflict juist zijn geantwoord, 1 scorepunt toekennen.

23 maximumscore 1

Variations V laat enkel verschillende variaties op (eenvoudige) bewegingen zien. / Cunningham maakt een eenvoudige / pure beweging van liggend-hurken-draaien (waarbij de fysieke (dans)vorm centraal staat / de fysieke (dans)vorm de inhoud bepaalt en/of gebaseerd is op toeval).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 2

De film biedt voordelen, omdat (twee van de volgende):

- de dans op verschillende locaties (zowel in de oefenzaal als op het podium) kan plaatsvinden.
- dansers vanuit verschillende richtingen (plots) ‘ten tonele’ kunnen verschijnen en/of vanuit verschillende richtingen kunnen verdwijnen.
- een danser kan worden gevolgd (met als effect dat de camera een van de dansers / een vogel lijkt te zijn).
- dansbewegingen kunnen worden benadrukt / uitvergroet.
- verschillende kanten / zijdes van de danser kunnen worden getoond.

per juist antwoord

1

25 maximumscore 2

Een computerprogramma biedt voordelen, omdat een choreograaf (twee van de volgende):

- choreografieën kan ontwikkelen zonder rekening te moeten houden met de fysieke gesteldheid van de dansers (moeheid is / blessures zijn niet aan de orde).
- snel / makkelijk vanuit verschillende perspectieven een danscompositie kan bekijken.
- experimenteel / creatief kan zijn.

per juist antwoord

1

26 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De animaties maken dezelfde soort (menselijke) bewegingen als de danseres op het podium (waardoor het lijkt alsof er drie dansers op het podium eenzelfde choreografie uitvoeren en/of waardoor er een eenheid ontstaat tussen de danseres en de twee animaties).

Blok 4 Technologie in de popmuziek

27 maximumscore 1

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

Vernieuwingen van muziekinstrumenten en/of technologieën zijn voor popartiesten interessant, omdat (een van de volgende):

- zij hun expressiemogelijkheden daarmee kunnen uitbreiden (en technologie kan daarvoor een goed middel zijn (authenticiteit)).
- zij hun productie daarmee (extra) kunnen laten opvallen / hun productie daarmee herkenbaar is (in het grote aanbod) / zij zich daarmee kunnen onderscheiden met een eigen geluid.

Vraag	Antwoord	Scores
28	<p>maximumscore 1</p> <p>De kristallen worden verklankt door hoge / bel-achtige klanken (klokkenspel).</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Als in het antwoord 'het repeterende karakter' of 'de korte klanken' wordt genoemd, mag het niet goed worden gerekend (want het antwoord zegt niets over de klankkleur).</i></p>	
29	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muzikale veranderingen: 2 In het refrein (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – zijn meer percussie- / slagwerkaccenten hoorbaar (die de maat duidelijk markeren / die de beat accentueren). – gaat de melodie (de zangstem) verder / vaker omhoog dan in het voorgaande deel. – gaat de melodie over van het gebruik van verschillende langere tekstregels naar de herhaling van dezelfde korte frase (waardoor het refrein voorspelbaar en meezingbaar wordt). – is de melodie opeens sterk gericht op de grondtoon / op het tonale centrum. – wordt er enigszins krachtiger gezongen. <p><i>Opmerkingen</i> <i>Per juist antwoord 1 scorepunt toekennen.</i> <i>Alleen als in het antwoord een verandering juist wordt omschreven mag 1 scorepunt worden toegekend.</i> <i>Een antwoord zoals 'de maat verandert' is onjuist en mag daarom niet goed worden gerekend.</i></p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Visuele vertaling: 1 De speler komt vanuit een groene/gekleurde tunnel / begrensde ruimte in een soort heeal / onbegrensde ruimte terecht (een ontwikkeling van beperking naar bevrijding). 	
30	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • De speler van de game heeft een creatieve rol / wordt zelf een soort maker, omdat hij door zijn acties kan ingrijpen in, bijvoorbeeld, het verloop van het spel / de muziek) 1 • terwijl de toeschouwer van de clip een meer passieve rol heeft / alleen maar beeld en geluid tot zich neemt, waardoor er geen meerwaarde wordt gecreëerd 1 	
31	<p>maximumscore 1</p> <p>De game is postmodern te noemen omdat het een kunstproject is met verschillende uitkomsten of interpretaties (er worden geen doelen bereikt / er is geen waarheid), net zoals in het postmodernisme.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende strekking hebben (twee van de volgende):

- De beweging van de aarde rond de zon is een groot / krachtig natuurgegeven, waarop de mens geen invloed heeft. De slingers zijn ook groot en maken eveneens autonoom hun bewegingen / presenteren zichzelf als eenzelfde soort natuurkracht, wat de inhoud van *Solstice* ondersteunt.
- Het formaat van de slingerharp maakt de mensen op het podium klein, en verwijst zo naar de nietigheid van de mens/aarde ten opzichte van het universum/de zon.
- De zwaartekracht stuurt de beweging van de slingers op dezelfde manier als de bewegingen van de planeten. Zo vindt de thematiek van het nummer een visuele vertaling naar het podium.

per juist antwoord 1

33 maximumscore 2

wel
niet
wel
niet

indien vier antwoorden juist 2

indien drie antwoorden juist 1

indien minder dan drie antwoorden juist 0

34 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

twee argumenten tegen, bijvoorbeeld:

- Het nummer is geproduceerd door een muzikant, dus een machine kan niet zonder hulp kunst maken.
- Er is geen sprake van artistieke expressie en/of er is geen creatief proces aan vooraf gegaan.
- Er zijn alleen muzikale data verwerkt in een nieuw product en/of de expressie (de menselijke emotie / het gevoel) ontbreekt. (Een menselijke maker zou ook een eigen subjectieve visie / boodschap / stemming / emotie in het creatieve proces betrekken.)
- De muziek van *Daddy's car* lijkt op bestaande popmuziek: het is enkel nabootsing en dus niet origineel.

per juist antwoord 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examiner in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 24 juni.

6 Bronvermeldingen

blok 1

- afbeelding 1 Louis-Jacques Mandé Daguerre, Boulevard du Temple, ca.1838,
[http://www.romaaregoladarte.it/category/arte/#iLightbox\[gallery\]/0](http://www.romaaregoladarte.it/category/arte/#iLightbox[gallery]/0)
- afbeelding 2 Louis Léopold Boilly, 1830
<https://wikireve.fr/dir/rees-b/4619-bousculade>
- afbeelding 3 Louis Léopold Boilly, 1830
<https://www.histoire-image.org/fr/etudes/loges-theatre>
- afbeelding 4 Jean Gaspard Debureau als Pierrot
<https://imgur.com/gallery/dT9bJ>
- afbeelding 5 Frédéric Lemaître als Robert Macaire
https://www.cinema-francais.fr/les_films/films_c/films_carne_marcel/les_enfants_du_paradis.htm
- filmfragment 1 t/m 4 Marcel Carné, *Les Enfants du Paradis*, 1945 (DVD)
- filmfragment 5 Gore Verbinski, *Pirates of de Caribbean: The Curse of the Black Pearl*, 2003 (DVD)

blok 2

- afbeelding 1 Louis Sullivan, Wainwright-gebouw, 1891-1892
<http://www.quotationof.com/gallery/sullivan-quotes-6.jpg.html>
- afbeelding 2 skyline van New York, ca.1900, foto
[http://www.junipergallery.com/galleryview.php?targetnode=2640&height=2346&width=3000&targetttl=Financial District: 1900&picurl=4a06199a.jpg](http://www.junipergallery.com/galleryview.php?targetnode=2640&height=2346&width=3000&targetttl=Financial+District:+1900&picurl=4a06199a.jpg)
- afbeelding 3 Francis Picabia, *New York*, 1913
<https://www.marksqualitypainting.com/cubism-painting-black-and-white/>
- afbeelding 4 illustratie uit 'Science and Inventions', 1927
<https://www.smithsonianmag.com/history/1927-magazine-looks-at-metropolis-a-movie-based-on-science-4328353/>
- afbeelding 5 illustratie uit 'Science and Inventions', 1927
<https://www.smithsonianmag.com/history/1927-magazine-looks-at-metropolis-a-movie-based-on-science-4328353/>
- afbeelding 6 Le Corbusier, *Ville Contemporaine*, 1922, tekening
<http://ialaenglish.blogspot.com/2015/01/le-corbusier-biography.html>
- afbeelding 7 Le Corbusier, *Ville Contemporaine*, 1922, tekening
<https://phamducong.wordpress.com/2017/12/01/chuong-17-le-corbusier-va-esprit-nouveau-1907-31/>
- afbeelding 8 Le Corbusier, *Ville Contemporaine*, 1922, maquette
<https://architexturez.net/file/1465757693589-cached-jpg-0>
- afbeelding 9 Le Corbusier, *L'unité d'habitation*, 1952
<http://magazine.archtalent.com/17-obras-de-le-corbusier-declaradas-patrimonio-mundial-por-la-onu/>

afbeelding 10 t/m 13	Le Corbusier, <i>L'unité d'habitation</i> , 1952, details
afbeelding 14	Peter Doig, <i>Concrete Cabin</i> , 1991-1998 https://i.redditmedia.com/105a2ffe6VooqB01L_sj8ycfUfGQ5AYYEBdTnhF-1XY.jpg?s=884e7b327a6ea13fda48390a98256762
filmfragment 1	Fritz Lang, <i>Metropolis</i> , 1927 https://www.youtube.com/watch?v=skY2eDN7CoE
filmfragment 2	Fritz Lang, <i>Metropolis</i> , 1927 https://www.youtube.com/watch?v=skY2eDN7CoE
filmfragment 3	Fritz Lang, <i>Metropolis</i> , 1927 https://www.youtube.com/watch?v=skY2eDN7CoE
blok 3	
afbeelding 1	screenshot van DanceForms https://reviewsy.us/dance-forms/
afbeelding 2	Merce Cunningham, <i>Biped</i> , 1999 https://www.youtube.com/watch?v=R9RXd4tBtJo
filmfragment 1	Martha Graham, <i>Night Journey</i> , 1947 https://www.youtube.com/watch?v=30Qz_etlhtg
filmfragment 2	Martha Graham, <i>Night Journey</i> , 1947 https://www.youtube.com/watch?v=30Qz_etlhtg
filmfragment 3	Merce Cunningham, <i>Variations V</i> , 1952 https://www.youtube.com/watch?v=yOAagU6cfBw
filmfragment 4	Merce Cunningham, <i>Beach Birds for camera</i> , 1993 https://www.youtube.com/watch?v=0IH_rrpj0CU
filmfragment 5	demonstratie van DanceForms https://www.youtube.com/watch?v=Zuli7aqCmM0
filmfragment 6	Merce Cunningham, <i>Biped</i> , gedeelte uit de documentaire 'Monday's with Merce'. https://www.youtube.com/watch?v=R9RXd4tBtJo
blok 4	
afbeelding 1	de slingerharp http://musiki.org.ar/images/0/0f/Gravityharp.jpg
geluidsfragment 1	Björk, <i>Crystalline</i> , 2011 https://www.youtube.com/watch?v=2PNzytx9EV0
geluidsfragment 2	Benoît Carré and François Pachet, <i>Daddy's Car</i> , 2016 https://www.youtube.com/watch?v=LSHZ_b05W7o
filmfragment 1	game <i>Biophilia</i> (eigen opname)
filmfragment 2	Björk, <i>Crystalline</i> , 2011 https://www.youtube.com/watch?v=2PNzytx9EV0
filmfragment 3	toelichting op de game <i>Biophilia</i> https://www.youtube.com/watch?v=EzfzXNssNns
filmfragment 4	concertregistratie <i>Solstice</i> , niet meer online beschikbaar

Alle sites zijn voor het laatst geraadpleegd omstreeks september 2018

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.